

NAGLAVNE UŠI

Namenjeno splošni javnosti

Pripravili:
Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ)
Območne enote NIJZ

Vsebina

Kaj so naglavne uši?
Kaj so gnide?

Kako dobimo
naglavne uši?

Kako vemo, da ima
nekdo naglavne uši?

Kaj naredimo,
da odkrijemo naglavne uši?

Pregledovanje/prečesavanje z
gostim glavnikom

Kako se zaščitimo
pred naglavnimi ušmi?

Razuševanje s sredstvi
proti ušem

Kaj naredimo če najdemo
naglavne uši?

Kaj so naglavne uši?

NEKAJ ZMOT O NAGLAVNIH UŠEH

Naglavne uši prenašajo bolezni.

Ne. Ne prenašajo bolezni, povzročajo pa neprijetno srbenje.

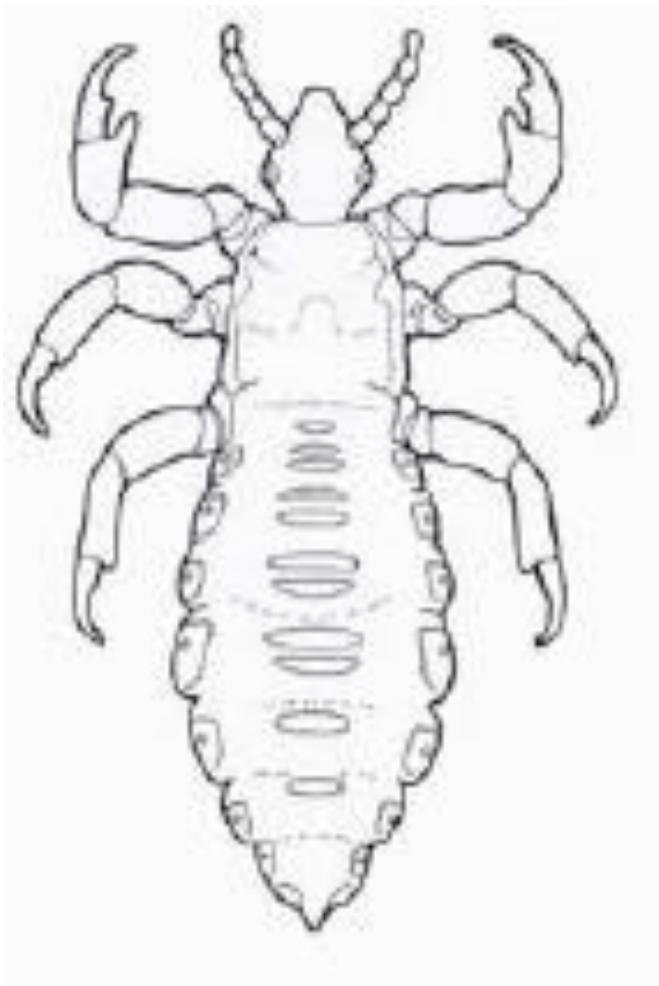
Naglavne uši skačejo z glave na glavo.

Ne. Naglavne uši so plazeči insekti in ne poskakujejo, ne skačejo, ne letajo in ne plavajo.

Naglavne uši imajo samo umazani ljudje

Ne. Ušivost danes ni več pokazatelj slabe higiene. Uši se ne hranijo z umazanijo, ampak sesajo kri

Kakšne so naglavne uši?

Žuželke,
brez kril,
s tremi pari nog

Velikost:
3–4 mm, velikost sezama

Barva:
imajo prosojno telo,
po hranjenju s krvjo se rdečkasto
obarvajo

Življenjski prostor
Človekovo lasišče

Kaj so gnide?

Gnide niso uši!

Gnide so jajčeca, ki jih odlagajo odrasle uši.

Običajno pritrđijo vsako posamezno jajčece (gnido) na posamezen las.

Jajčece je ovalne oblike in ima top konec (1mm).

Žive gnide so svetleče, rjavkaste barve. Če jih stisnemo med dvema nohtoma, počijo.

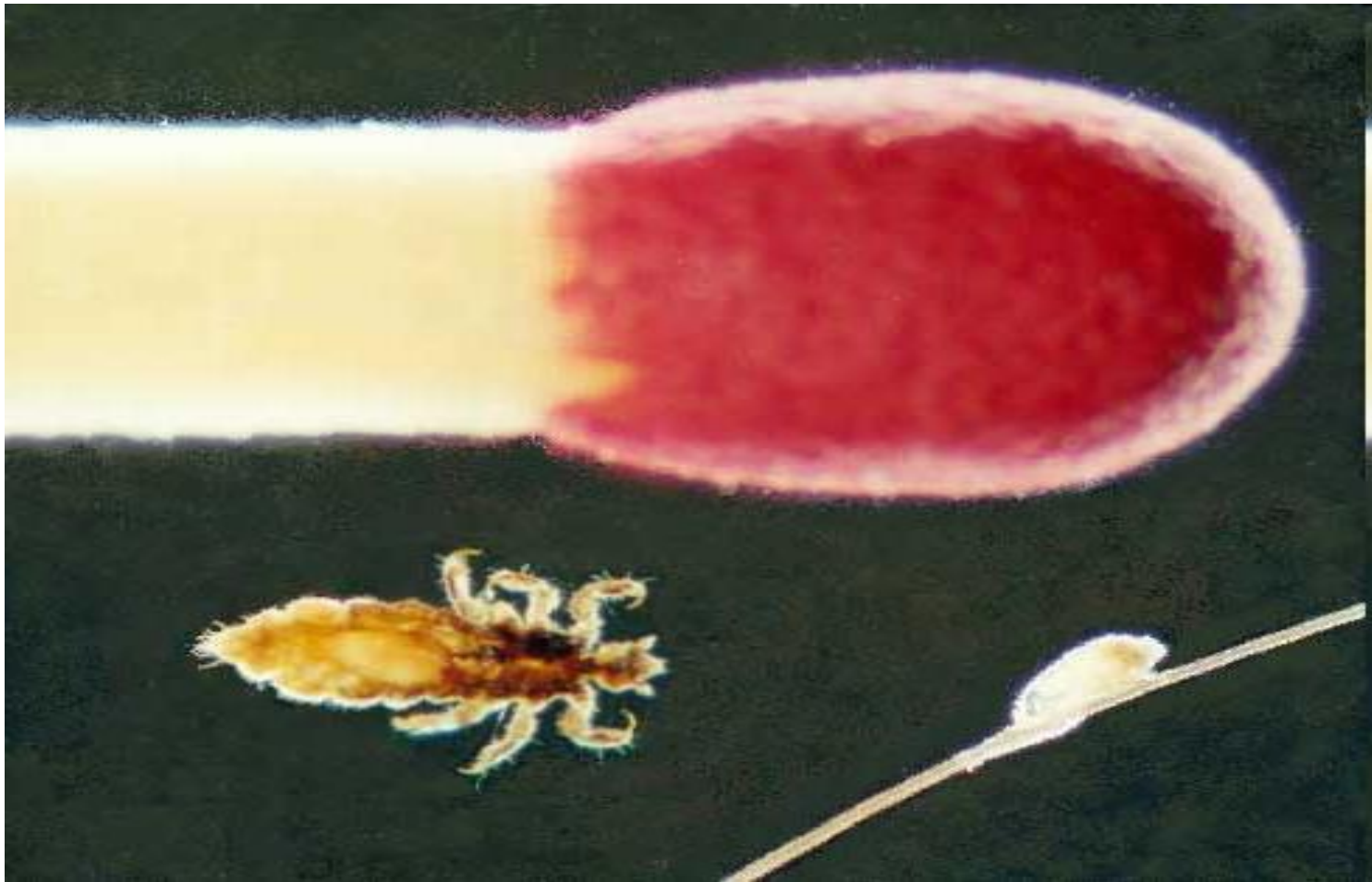
Mrtve gnide so motno bele barve. Ko jih stisnemo, ne počijo.

Vir : Mikrobiološki preparati – parazitologija, IMI

Primerjava velikosti uši, gnide in vžigalice

Vir :<http://www.dh.sa.gov.au/pehs/branches/headlice/louse-closeup.htm>

Kako dobimo naglavne uši?

Kako dobimo naglavne uši?

Naglavne uši se prenašajo s stikom.

Neposreden stik glava-glava (najpogosteje):
igranje, skupno bivanje

Posreden stik (redkeje):
glavniki, krtače,
kape, čelade,
posteljnina, brisače.

Kako vemo, da ima nekdo uši?

Kako vemo, da ima nekdo uši?

Prisotnost uši potrdimo tako, da na lasišču najdemo žive uši ali žive gnide.

Naglavne uši povzročajo **neprijetno srbenje**, otroci se zaradi njih neprestano praskajo, na koži nastanejo opraskanine.

Srbenje se pojavi šele nekaj tednov po tem, ko smo dobili uši.

Pri nekaterih odraslih se srbenje ne pojavi, zato ne vedo, da imajo uši.

Kaj naredimo, da odkrijemo naglavne uši?

Redno pregledovanje lasišča

Postopek :

- ✓ ramena ogrnemo z belo brisačo ali s papirjem
- ✓ natančno **pregledamo** celotno lasišče, posebej v zatilju in za ušesi
- ✓ pregledujemo od narastišča las proti konicam po pramenih.

Še bolje je, če lasišče **prečesavamo**.

Najbolje vidimo uši in gnide pri dnevni svetlobi, pomagamo si lahko tudi z dobro lučjo in s povečevalno lečo.

Po končanem postopku si z milom umijemo roke.

Prečesavanje lasišča, da najdemo uši ali gnide

Postopek :

1. Lase operemo s šamponom, ki ne obarva las.
2. Prečesavati začnemo za ušesi, po posameznih pramenih las, od narastišča proti konicam.
2. Zobje glavnika naj se čim dlje dotikajo lasišča.
3. Za vsakim potegom skrbno pregledamo glavnik in ga obrišemo s papirnatim robčkom, ki ga odvržemo v pripravljeno vrečko za odpadke.
4. Na vsakem posameznem pramenu las postopek ponovimo od 3 do 5-krat.
5. Po končanem prečesavanju odvržemo vrečko med običajne odpadke, glavnik pa speremo in nato za nekaj minut namočimo v vročo vodo (okoli 60°C).
6. Celoten postopek traja od 10 do 15 minut.

Kaj naredimo, ko najdemo uši?

V lekarni izberemo učinkovito sredstvo proti naglavnim ušem.

Pred uporabo natančno preberemo navodilo in ga dosledno upoštevamo.

Razuševanje pri vseh osebah, ki imajo naglavne uši, izvedemo na isti dan.

Nemudoma obvestimo vrtec/šolo in vse, ki so bili v zadnjih 14 dneh v tesnem stiku z osebo, ki ima uši.

Sredstva proti naglavnim ušem

SREDSTVA ZA ODPRAVLJANJE NAGLAVNIH UŠI:

Uspešnost odpravljanja naglavnih uši je odvisna od izbire učinkovitega preparata. Pri izbiri sredstev moramo poleg učinkovitosti upoštevati tudi možne stranske pojave, toksičnost, možnost razvoja odpornosti uši proti preparatu in primernost preparata za različne skupine populacije (majhni otroci, šolarji, nosečnice).

Glede na trenutno dostopnost preparatov v Sloveniji priporočamo :

- Preparat iz skupine insekticidov s permetrinom v obliki šampona, ki vsebuje 1-odstotni permetrin v 20% izopropanolu. Ni primeren za otroke, mlajše od dveh mesecev. Potrebna sta dva postopka razuševanja v razmaku 7 do 10 dni.
- Za dojenčke, zelo majhne otroke in otroke, pri katerih ne smemo uporabljati permetrina, priporočamo uporabo belega vazelina, s katerim lasišče premažemo, ga zavijemo v plenico ali pokrijemo s kopalno kapo ter pustimo pokritega čez noč. Postopek izpiranja navadnega vazelina iz lasišča traja več dni.
- 5% benzyl alkoholni losjon je primeren za otroke, starejše od šest mesecev. Potrebna sta dva postopka razuševanja v razmaku sedem dni.

Razuševanje

Postopek :

- ✓ natančno upoštevamo navodilo za uporabo sredstva proti naglavnim ušem (preparata za razuševanje)
- ✓ naneseemo ga na suho lasišče
- ✓ skrbno ga razporedimo po vsem lasišču, pustimo delovati in nato lasišče izperemo z vodo.

Razuševanje vedno **na enak način ponovimo čez 7 do 10 dni.**

Med enim in drugim postopkom razuševanja **vsak dan prečesavamo lasišče** z gostim glavnikom.

Las **ne umijemo** vsaj še dan ali dva po tem, ko smo sprali preparat za razuševanje.

Razuševanja ne izvajamo preventivno, torej če še nimamo uši ali živih gnid.

Po končanem postopku razuševanja

- ✓ **Operimo v vroči vodi (okoli 60°C)** glavnike, krtače, perilo, oblačila, brisače, posteljnino ..., ki so bili v stiku z lasmi.
- ✓ Predmete, ki se jih ne more oprati, **nepropustno zapremo** v plastično vrečko in pustimo od 10 do 14 dni na sobni temperaturi ali 24 ur v zamrzovalniku.
- ✓ **Posesamo** oblazinjeno pohištvo in preproge.

Kako se lahko zaščitimo pred ušmi?

Kako se lahko zaščitimo pred ušmi?

Izogibamo se medsebojni izmenjavi krtač, glavnikov, oblačil in pokrival (kap, šalov, čelad ...).

Če imamo dolge lase, je bolje, da so tesno speti.

V družinah z otroki, ki obiskujejo vrtec ali šolo, družinskim članom **vsak teden** doma pregledujemo/prečesavamo lasišče.

Če dobimo obvestilo, da so se v šoli ali vrtcu pojavile uši, **vsak dan** doma **pregledujemo/prečesavamo** lasišče.

Če najdemo uši, pri vseh, ki imajo uši ali žive gnide, **še isti dan izvedemo razuševanje** in **obvestimo** vse, ki so bili z njimi v tesnem stiku.

Zaključek

Naglavne uši niso nevarne, so pa zelo nadležne in neprijetne.

Ključno vlogo pri preprečevanju in odpravljanju ušivosti imajo **starši** .

O izbiri učinkovitega sredstva za razuševanje se posvetujemo v lekarni ali z zdravnikom.

Odkritje uši ali gnid na otrokovi glavi nikoli ne sme biti razlog za izostanek iz šole ali vrtca neposredno po opravljenem razuševanju.

Ni sramotno imeti uši, nujno pa je, da izvedemo razuševanje in obvestimo vse, ki so bili z ušivo osebo v tesnem stiku.